

Keresztury Dezső: Arany János génusza

A lángelme művében újdonságát és váratlanságát szokták innepelni; a kinyilatkoztatásszerű erőt: a szellem csodáját, és a tüneményeszerű egyetlenséget: az egyéniség csodáját. Arany költői világa műveltségünk szerves elemévé vált, olyan természetesen birtokunkká, melyet már alig látszik szükségesnek ápolni. Szellemének váratlansága, alkotásainak újszerűsége nemigen válik tehát tudatossá közönségünk köreiben. Ő maga sem hangsúlyozta eredetiségét. Mintaképek tekintélyével támasztotta alá a maga igazát. Alávetette magát a nyelv törvényeinek, s mégis, egy magyar költőben sem volt annyi kifejezésbeli merészség, mint benne. A költői művészet mesterének mutatta magát, aki csak a hangzás dús változataiban, a formák tökéletességében, a képek biztos és eleven rajzában leli örömét, s közben egy nagyarányú, új magyar világot épített fel.

Arany nem a semmiből épített világot magának; a valóság zűrzavaros, ellentétes anyagát formálta át költészetté. A nép világából indult ki, de felhasználta mindazt, amit - mint értékes ércet - a régiségből is kibányászhatott. Bölcsője „magyar-